

Шульц Джеймс Віллард

Біографія

Джеймс-Віллард Шульц — видатний американських письменник та етнограф. Жив разом із племенами "чорноногих".

Цей чоловік мав два імені. Перше — Джеймс-Віллард Шульц — він дістав у спадок від своїх англо-німецьких пращурів, які переселилися в Америку з дозволу англійської королеви ще на початку XVIII століття. Друге — Апікуні, або Біла Сорочка,— він одержав від своїх індіанських друзів, котрих усе життя вважав одноплемінниками.

Шульц народився в 1859 році у місті Бунвілл на півночі штату Нью-Йорк, пішов із життя в штаті Монтана, поблизу резервації індіанців племені "чорноногих".

Підлітка, закоханого в дике життя на природі, батьки та родичі намагалися після школи влаштувати у військову академію — але той Джеймс втікав із занять, щоб послухати оперу або погуляти лісом. Коли ж випала нагода поїхати на Захід — поїздка теж була дозволена лише на жорстких умовах, з поверненням назад. Проте повернення відбулося через довгі роки, і тоді Шульц остаточно порвав з "цивілізацією".

Перше життя Апікуні як першопрохідця Заходу, склалося так, як він хотів: у ньому були мисливство, сутички з ворожими племенами, торгівля з індіанцями, подорожі й відкриття. На перший погляд, Шульц був схожим на багатьох шукачів щастя, які сипнули на Захід, будучи не в ладах із законом або з буржуазною цивілізацією.

Але тут же починаються важливі відмінності — вони пов'язані зі своєрідністю особистості Апікуні. Йому імпонували ті, хто здавався природнішим, величнішим і простішим. Таких людей Шульц знайшов серед індіанців, а саме у племені "чорноногих", пікуні. Він не був їхнім бранцем, прийшовши до індіанців самостійно, тому що багато в чому дивився на світ їхніми очима. Він жив їхнім життям, пристрастями, пережив їхню трагедію — занепад традиційного устрою життя, загибель бізонячих стад. Він одружився з індіанкою на ім'я Нетакі й виростив із нею сина, Самотнього Вовка, згодом самотнього скульптора. Все, про що пізніше Шульц розповів на сторінках книжок, було пережито або почуто від сусідів.

У книгах Шульц намагався відобразити те, що любив: неповторність місця, часу і способу життя.

За всі ці роки Апікуні набув рідкісного життєвого досвіду. Знання людей, з якими звела його доля, стало критерієм оцінки будь-якої людської особистості. Люди, близькі автору, часто з'являються на сторінках його книжок. Джозеф Кіп, торговець з індіанцями, і його супутник Вставай-Вовк. А найчастіше це індіанці й напівіндіанці: мати Кіпа, донька відомого вождя майданів Матотопи, та її подруга Жінка-Кроу — обидві стали названими матерями для Апікуні, турбувалися про нього. Також в книгах фігурують вожді племені "чорноногих", воїни і товариші Шульца по полюванню і стежці війни, бо він так глибоко увійшов у життя "чорноногих", що брав участь у військових походах та інших важливих подіях їхнього життя.

І звичайно ж, Шульц досконало вивчив побут і культуру індіанців Американського Заходу: конфедерації "чорноногих", їхніх сусідів гро-вантрів ("череванів"), кроу, сіу-ассінібойнів, рівнинних крі та багатьох інших. Він став досвідченим провідником по диких місцях, знавцем повадок різних звірів та їхнього середовища.

Крах подібного способу життя став кінцем першого життя Апікуні. З багатьох причин 1901—1903 роки виявилися в його долі переломними. Зникнення бізонів, ув'язнення "чорноногих" у резервації, тоді плем'я довгий час перебувало на межі голодної смерті. Все це означало розлуку із звичним оточенням письменника. До цього долучилася смерть дружини Нетакі.

Тоді ж проти Апікуні почалася судова справа: він звинувачувався в тому, що начебто брав участь у відстрілі диких тварин у заборонений сезон. І хоча через кілька років Шульца було виправдано, в той час йому довелося тікати від тюрми далеко за межі штату Монтана, міняти місце проживання, розлучитися з друзями і відчувати особливо гостру самотність.

У той період важливим виявилось для Апікуні знайомство з видатним американським ученим-етнографом Джорджем Бірдом Гріннеллом. Ще в середині 1880-х років, коли той уперше приїхав у Монтану, Шульц допомагав йому як досвідчений провідник, допоміг в роботі над книжкою "Легенди з вігвамів чорноногих" (1892).